

Asia: VN/22704/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?

Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaluonnoksessa on käsitelty laaja-alaisesti ilmastonmuutokseen liittyviä seikkoja.

Vanhusasiavaltuutettu pitää merkittävänä poikkihallinnollista yhteistyötä suunnitelman toteuttamisessa. Yhteistyötä tulee tehdä eri julkisten toimijoiden lisäksi myös järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa. Kuten koronapandemian aikaan voitiin havaita, järjestöt tavoittivat toiminnassaan hyvin muun muassa kaikkein haavoittuvaisemmassa asemassa olevia erityisryhmiä.

Valmistelussa on myös kuultu laajasti eri sidosryhmien edustajia, kuten vanhusneuvostoja. Arvioitaessa vaikutuksia ikääntyneiden ihmisten kannalta on erittäin tärkeää kuulla myös heitä edustavia tahoja.

Luonnoksessa todetaan kohdassa 2.1.5., että pyrkimyksenä on edistää haavoittuvassa asemassa olevien oikeuksien toteutumista. Tämä on erittäin kannatettavaa.

2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)

Luvussa on huomioitu hyvin ilmastonmuutoksen myötä sekä yleistyvien liukkaiden keliä että pitkittyneiden helleaaltojen vaikutuksia ikääntyneille.

Sään ääriolosuhteet ja poikkeustilanteet, kuten tulvat tai sähkökatkot voivat aiheuttaa monia eri ongelmia ikääntyneille ihmisille sekä heidän turvallisuudelleen. Tehtävissä suunnitelmassa tulee varautua siihen, että varmistetaan kaikkien, myös taajamien ulkopuolella asuvien, ikääntyneiden turvallisuus eri olosuhteissa. Yhtenä käytännön esimerkkinä on turvapuhelinten käyttövarmuudesta huolehtiminen.

YK:n ihmisoikeusneuvosto on julkaissut vuonna 2021 raportin Analytical study on the promotion and protection of the rights of older persons in the context of climate change <https://www.ohchr.org/en/documents/reports/ahrc4746-analytical-study-promotion-and-protection-rights-older-persons-context> . Julkaisussa tarkastellaan muun muassa ilmastonmuutoksen vaikutuksia ikääntyneiden terveyteen ja turvallisuuteen.

Viestintää suunniteltaessa tulee ratkaista, miten tavoitetaan myös ne henkilöt, joilla ei ole digiyhteyksiä.

3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)

-

4. Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

5. Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

6. Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

7. Näkemyksenne teemasta 'Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

8. Näkemyksenne teemasta 'Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

9. Näkemyksenne teemasta 'Terveyden suojelu ja edistäminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Kohdassa 2.5.6 on todettu yhteistyön merkitys hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Tämä on erittäin merkityksellistä myös poikkeusolojen aikana. Suunnitelman mukaan 'Näin ollen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ilmaston muutoksen kontekstissa tarkoittaa, että kuntien ja hyvinvointialueiden tulee yhdessä muiden toimijoiden kanssa sopia ja toteuttaa toimia, joilla tuetaan esimerkiksi haavoittuvimman väestön (yli 65-vuotiaat) varautumista helleaaltoihin erityisesti niillä alueilla, jotka ovat alttiina kaupunkien lämpösaarekeilmiölle.' Tavoitteissa esitetty kansallisen toimintasuunnitelman laatiminen helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi on myös erittäin kannatettavaa. Tarvitaan konkreettisia toimia ja hyviä toimintakäytäntöjä haittojen ehkäisemiseksi.

10. Näkemyksenne teemasta 'Kulttuuriperinnön ja –ympäristön suojele' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

11. Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

12. Näkemyksenne teemasta 'Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

13. Näkemyksenne teemasta 'Viestintä ja vuorovaikutus' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Kohdassa 2.5.10 todetaan, että sopeutumistietoa ja viestintäkanavia on tarve kohdentaa eri kohderyhmille.

Tässä on erittäin tärkeää huomioida myös sen väestöosan tiedonsaanti, jotka eivät käytä sähköisiä viestintävälineitä. Esimerkiksi kohdassa mainittu ilmasto-opas.fi -palvelu ei tavoita digittömiä. Lisäksi poikkeustilanteissa tulee varmistaa se, että he saavat tarvittaessa yhteyden auttavaan tahoon. Laadittavissa suunnitelmissa tulee huomioida eri kohderyhmien osalta viestinnän tavoitavuus.

14. Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

15. Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

16. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

17. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

-

18. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

-

19. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

-

20. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

-

Topo Päivi

Vanhusasiavaltuutettu - Vanhusasiavaltuutetun toimisto